

[Undervisnings- og forskningsministeren]

kommentarer, til jeg hører, om der er ordførere, som har bemærkninger til det næste forslag, som jo er det interessante.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 140:

Forslag til lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v. (Oprettelse af specialskoler, befordring m.v.).

Af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder).

(Fremsat 13/1 88).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling**Pernille Forchhammer (S):**

Det er blevet en lidt rodet gennemgang.

Socialdemokratiet kan ikke støtte dette lovforslag, som giver mulighed for at oprette private specialskoler for svært handicappede. Vi er principielt imod, at der oprettes private skoler med dette formål med offentlig støtte, så længe det offentlige ikke samtidig har garanti for, at det er veluddannet personale, der forestår undervisningen, og ikke har nogen mulighed for at få indflydelse på indholdet og forløbet af uddannelsen på de omtalte skoler.

Der er inden for det offentlige skolesystem efter vores overbevisning rige muligheder for at opnå indflydelse på uddannelsens konkrete udformning takket være de meget decentrale rammer, der ligger i folkeskoleloven, og som man med de nye forsøgsprogrammer også forsøger at lægge op til.

Muligheden for oprettelse af private specialskoler for handicappede vil også skabe en økonomisk ustabilitet for kommuner og amter, som muligheden for oprettelsen af privatskoler i dag gør det, og det er ikke just ustabilitet, de har brug for i øjeblikket.

Vi mener nok, at det offentlige skolesystem kunne trænge til økonomisk støtte, og hvis undervisningsministeren mener, der er ekstra penge at fordele mellem uddannelserne, mener vi, det er her, de skal lægges. Det kan ikke være meningen, at man fortsat begunstiger de private skoler, mens det offentlige skolesystem gang på gang må affinde sig med nedskæringer.

En anden ting er, at konsekvensen af dette lovforslag lokalt kunne være, at det offentlige specialskoler for handicappede ville blive udtyndet, at kapaciteten ikke ville blive fuldt udnyttet, og det ville i hvert fald konkret kunne komme til at betyde en forøgelse af de offentlige udgifter, hvis det samme uddannelsesniveaus skal holdes.

Og endnu en gang: Hvis ministeren mener, at der er råd til en sådan forøgelse af de offentlige udgifter, er det vores klare opfattelse, at pengene skal bruges på det offentlige skolesystem.

Socialdemokratiet er ikke mindre betænkelig ved lovforslagets anden del om befordringsgodtgørelse til elever i friskoler og private skoler. Vi har meget svært ved at forstå, hvorfor der skal bevilges transportgodtgørelse til elever i private skoler, når der ikke er sikret elever i det offentlige skolesystem de samme rettigheder. Men o.k., forslaget drejer sig desværre ikke om muligheden for at afskaffe disse rettigheder eller om at udligne, men om, at administrationsopgaven skal flyttes til staten, og det har vi ikke noget imod, hvis det sker i overensstemmelse med kommuner og amter.

Men som helhed tager vi afstand fra lovforslaget.

Hanne Thanning Jacobsen (SF):

Jeg vil koncentrere mig om den del, der hedder at skabe hjemmel til som et alternativ til de offentlige specialskoler at lave specialskoler under friskoleloven.

Som det er Folketinget bekendt, er SF venligt stemt over for den frie skoles tanke, vi accepterer den danske tradition, og da der her forventes på landsplan at blive tale om 4-5 specialskoler med godt 100 elever, vil vi tilsige vor medvirken i udvalgsarbejdet.

[Hanne Thanning Jacobsen]

Forslaget forstærker det frie skolevalg, og man kunne selvfølgelig stille det spørgsmål, hvem der har kræfter og overskud til at oprette frie specialskoler. Det vil være de mest engagerede og de mest privilegerede forældre, der ønsker at skabe en god situation for deres børn, og godt for dem. Man kan så håbe, at de få skoler, der formodentlig bliver tale om, kan bryde nogle veje, så der kan ske en afsmitning også på den offentlige skole på området.

Jeg vil godt stille nogle spørgsmål til ministeren: Der foreslås indført hjemmel til at fravige elevtalskravet. Vil det sige, at ministeren ønsker lavere klassekvotienter i disse skoler end i de offentlige specialskoler?

Jeg har også lagt mærke til, at der ikke stilles formelle, men reelle kvalifikationskrav til underviserne, og her vil jeg godt bede ministeren fortælle, hvad »reelle« betyder i denne forbindelse.

Ministeren vil give en tidsbestemt godkendelse, da det er et nyt område, og der står i bemærkningerne, at det normalt vil være for en 5-årig periode. Det finder jeg måske nok er en lidt lang periode, for det er et eksperiment og et principielt skridt, der bliver taget med dette forslag. Jeg havde hellere set, at et par skoler havde fået en forsøgsperiode inden en egentlig lovvedtagelse.

Jeg vil også godt høre, hvad de faglige organisationer siger om forslaget.

Det er mit generelle indtryk, at der inden for snævre rammer udføres meget godt arbejde på de amtskommunale centre. Nu bygger vi så et miniparallelsystem op, og det i en tid, hvor amter og kommuner er utrolig presset og må nedskære på alle områder.

Men som sagt: Der går nye veje i skolesystemet på mange måder i disse år, og der skal brydes nyt land også på specialskoleområdet for de svært handicappede. Vi kan, hvad jeg håber fremgår af det, jeg har sagt, se nogle problemer her, men vi vil selvfølgelig medvirke seriøst til udvalgsarbejdet.

Britta Schall Holberg (V):

Dette forslag er en naturlig følge af de skolestøtteordninger, der i 1987 blev indført for de frie skoler, og jeg må indrømme, at jeg står tolt uforstående over for fru Pernille Forchhammers indvendinger. Jeg finder det utroligt, at hun ikke finder, at handicappedes forældre

skal have samme mulighed som andre forældre for at oprette frie skoler. Da jeg hørte fru Pernille Forchhammer, sad jeg og tænkte på, hvorfor Socialdemokratiet – eller nogle i Socialdemokratiet – dog er så bange for at indrette tingene mere fleksibelt, og hvorfor det offentlige skal have monopol. Hvorfor tør man ikke give forældrene og eleverne den frihed, som jo ellers er en god dansk tradition? Jeg er ganske enig med SF's ordfører i, at der her var mulighed for – ordet »konkurrence« må vi jo ikke bruge herinde, men så måske en dialog mellem det offentlige system og dette privatskolesystem, hvor begge parter kunne lære af hinanden til gavn for helheden. Jeg kan ikke forstå Socialdemokratiets afstandtagen. Men jeg forstår, den er så principiel, at vi ikke kan rokke ved den. Jeg synes alligevel, man skal overveje det, for der er jo tale om, at mennesker i højere grad ønsker en frihed også i de kommende år, og det synes jeg vi skal være overordentlig opmærksomme på herindefra.

Jeg vil for mit partis vedkommende sige, at vi synes, det er godt, at forældre til handicappede børn med fuld støtte fra staten kan etablere frie skoler. Det er vi i Venstre varme tilhængere af. Det er derfor med meget stor glæde, at Venstre støtter forslaget og anbefaler en hurtig udvalgsbehandling.

Ole Vig Jensen (RV):

Jeg tillod mig allerede under den tidligere sags behandling at give mit partis tilslutning til fremme af det foreliggende forslag, og jeg skal ikke gøre yderligere bemærkninger til det.

Men jeg har behov for en kommentar til fru Pernille Forchhammer, som også under den tidligere sags behandling meddelte, at hun ville forskåne os for en debat om de frie skoler og deres vilkår og betydning. Disse udtalelser fra fru Pernille Forchhammer under denne debat får mig til at fremhæve som noget, vi må være opmærksom på, at Socialdemokratiet er på vej til at skifte holdning i spørgsmålet om de frie skoler og deres betydning og vilkår i det danske samfund. Det er bemærkelsesværdigt. Men jeg forstår, vi skal have debatten en anden gang.

Merethe Due Jensen (KRF):

Kristeligt Folkeparti har altid ønsket at bevare og styrke den enestående lovgivning, vi har på friskoleområdet – det er vel den bedste i

[Mere the Due Jensen]

verden. Det er derfor glædeligt for partiet, at der nu også bliver givet mulighed for oprettelse af private specialskoler for handicappede børn, som jeg tidligere nævnte.

Men selv om jeg finder muligheden for oprettelse af specialskoler for svært handicappede børn under friskolen positiv, ønsker jeg at understrege, at vi skal passe på, at vi ikke fastholder de handicappede børn i en sygesituation. De svært handicappede børn skal i det omfang, det overhovedet er muligt, færdes og undervises sammen med andre børn uden handicap. Og hvad angår befordringsmidler, bør de også så vidt muligt kunne anvende de offentlige transportmidler. Det er godt med tilskud til specialbefordring m.v., men det skal også være muligt at få tilskud til et almindeligt buskort, hvis et handicappet barn kan bruge sådanne offentlige transportmidler.

Kristeligt Folkeparti og CD støtter varmt forslaget under udvalgsarbejdet.

(Kort bemærkning).

Pernille Forchhammer (S):

En kort bemærkning til hr. Ole Vig Jensen og fru Britta Schall Holberg: Dette her er ikke alene et spørgsmål om privatskoler, det er også et spørgsmål om privatskoler kontra offentlige skoler. Det, vi ser som problemet i sagen, er, at der simpelt hen ikke er økonomi til at bygge et miniparallelt system op, som fru Hanne Thanning Jacobsen udtrykte det. Konsekvensen af dette forslag vil efter vores opfattelse blive, at den samlede gruppe af handicappede får ringere vilkår. Og det er det, man egentlig ofte ser, når de borgerlige taler om frihed – hvor meget økonomi følger der med denne frihed? For frihed koster altså også.

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg vil gerne takke for den tilslutning, der har været fra et flertal i Tinget. Også jeg blev lidt overrasket over fru Pernille Forchhammers, man kan næsten kalde det frontale angreb ikke bare på dette forslag, men jo i virkeligheden på hele vor friskoletradition. Jeg husker, at et af de første forslag, jeg var ordfører for, da jeg kom ind i Folketinget i 1975, netop var et forslag til lov om revision af friskoleloven. Jeg husker, at hr. Erling Olsen var ordfører, og at han her fra talerstolen proklamerede, at Socialdemokrati-

ets gamle, indgroede modstand mod friskoler og deslige nu var passé, at der nu var indtrådt en ny periode i partiets historie, hvor disse skoler blev betragtet som en mulighed, en chance for at få nye ideer afprøvet, en luksus på frihedens område, som også Socialdemokratiet nu kunne tillade sig. Men hvis man skal følge fru Pernille Forchhammers argumenter, skal hele denne linje fra 1975 altså nu ændres. Det tror jeg dog ikke er tilfældet. Når vi får svaret på spørgsmålet, og når vi får forklaret Socialdemokratiet, hvad det drejer sig om, tror jeg, det ender med, at vi i al fredssommelighed vedtager denne lovgivning i fuld enstemmighed her i Tinget. Det er min spådom, men lad os se, hvordan det går.

Fru Pernille Forchhammer siger, at hun alene vil acceptere institutioner, som har veluddannet personale. Hun er betænkelig ved – og på det punkt var også fru Hanne Thanning Jacobsen lidt betænkelig – at der her tales om reelle og ikke formelle kvalifikationer.

Jamen på dette punkt svarer forslaget jo fuldstændig til det, vi kalder friskoleloven. Også dér har man en større frihed til at ansætte de lærere, man vil, end man har i den offentlige skole. Det, der er tale om, er ikke, at man kan kaste vrang på kvalitetshensyn, men at man har en større margin med hensyn til, hvem man vil ansætte. Aktiviteten på disse skoler skal stå mål med, hvad der leveres i den offentlige skole. Det er også formuleringen i friskoleloven. Det skal stå mål med den offentlige skole, men hvordan man opnår det, er der en betydelig frihed til dér, og det mener jeg også der skal være her.

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at der ikke er brug for at gøre forsøg med private specialskoler, sådan som fru Hanne Thanning Jacobsen efterlyste det. Vi har nemlig masser af vellykkede forsøg midt iblandt os. Der er masser af private institutioner, som underviser handicappede børn. Disse børn modtager de efter at have indgået en kontrakt med børnenes hjemkommune. Hvad disse børn og disse bestående institutioner angår, sker der alene det nye, hvis dette lovforslag vedtages, at et forældrepar, der ikke kan blive enig med deres kommune eller amtskommune – og det er som regel amtet, det drejer sig om – om, hvor barnet skal anbringes, selv vil kunne bestemme det. Forældreparret vil kunne sige: Vi vil have vores barn på den el-

[Undervisnings- og forskningsministeren]

ler den institution, også selv om amtskommunen siger nej. Det er i virkeligheden det nye.

Jeg tror ikke, at det fører til nogen revolution. Det er muligt, at det omfang, vi her taler om, er overvurderet. Jeg tror, at lovens vigtigste virkning i virkeligheden vil være at sikre, at forældre og myndigheder i højere grad taler sig til rette. Forældrene får nemlig den nye mulighed, at de, hvis de ikke kan gå med til det, man vil gøre for barnet, i sidste instans kan sige: Jamen så vælger vi selv at anbringe barnet her. Det er præcis det, man kan sige, også når det gælder de almindelige børn i folkeskolen. Også dér har forældrene muligheden for at sige: Jamen så vælger vi en anden mulighed efter vor egen bestemmelse. Det er det vigtigste indhold i forslaget.

Man kan sige, at forældre til handicappede børn får to rettigheder: for det første kan de oprette og drive specialskoler for handicappede, men det er svært og kompliceret, så der bliver ikke oprettet mange nye skoler i kraft af denne lovgivning. For det andet kan de selv vælge at sende deres børn til nogle af de skoler, der allerede findes, og den rettighed får en betydning, fordi den sikrer, at forældrene får en lidt stærkere stemme i samarbejdet med myndighederne.

Jeg vil gerne her gøre opmærksom på, at det ofte drejer sig om forældre, som har et meget stærkt engagement – somme tider næsten for stærkt. Det drejer sig om forældre, som ofte har meget bestemte ideer om, hvad der er godt for deres børn. Selvfølgelig tager de undertiden fejl, men der er altså også mange historier, som går ud på, at forældrene hele tiden har haft ret i det, de siger man bør gøre for deres barn.

Jeg synes, det er svært at begrunde, at man, hvis man har et normalt barn, selv kan vælge at sende det i friskole, men at man, hvis man har et handicappet barn, ikke kan vælge at sende det i en friskole for handicappede. Det er denne ejendommelighed, vi nu gør et forsøg på at rette op på.

Fru Hanne Thanning Jacobsen spurgte, hvorfor vi skal fravige elevtalskravet. Jo, det er friskolelovens elevtalskrav, der vistnok går ud på, at der på 3 årgange skal være mindst 28 elever, som man skal kunne fritage disse specialskoler for, for ellers blev der ikke oprettet én eneste. De skal altså kunne være små.

Forslaget om en fem års godkendelsesperiode synes jeg er rimeligt; det er bl.a. stillet af hensyn til fru Pernille Forchhammer og hendes parti. Vi tænkte nok, der ville være nogle, der var betænkelige, og så tænkte vi: Jamen så lad os dog enes om at lade dem prøve i en periode. Jeg tror, at man ved førstkommande revision vil fjerne den bestemmelse, men den skyldes som sagt ønsket om, at også fru Pernille Forchhammer og hendes parti kunne komme med på vognen, og det tror jeg også vil lykkes til sidst.

Min afslutningsbemærkning skal blive en tak til både fru Hanne Thanning Jacobsen, fru Britta Schall Holberg og andre, som helt klart har præciseret, hvad der egentlig er det gode ved denne friskolemulighed – hr. Ole Vig Jensen var også inde på det.

Det er rigtigt, at man risikerer, at det er de mere selvkørende forældre, som vælger dette her, at det er de velorienterede, dem med over-skud, dem, der har kræfter til at kæmpe for deres børn. Men det er lige så præcis rigtigt, som fru Hanne Thanning Jacobsen sagde, at man må håbe, at disse forældre så bryder nogle nye veje, som også kan blive til gavn for de andre. Det synes jeg er sagt så præcist, at jeg godt vil have lov til at slutte med at citere hende for det. Tak for den bemærkning.

Pernille Forchhammer (S):

For at der med baggrund i undervisningsministerens udtalelser om Socialdemokratiets stillingtagen ikke skal opstå nogen tvivl, vil jeg sige, at jeg ikke i dag har ønsket at starte en principiel debat om friskoler, og at jeg heller ikke har ønsket at fravige Socialdemokratiets hidtidige synspunkt. Jeg har udtalt, at Socialdemokratiet nærer nogle betænkeligheder, og det kom, som undervisningsministeren selv også var inde på, ikke som nogen overraskelse.

Det, vi helt konkret har forholdt os til, er lovforslag nr. L 140, som ligger på bordet for os i dag, og hvad det angår, står vi fast på vores indstilling om, at det på nuværende tidspunkt ikke vil være til gavn for den samlede gruppe af handicappede at skabe dette miniparallele system. Vi tror, at det kun vil øge de offentlige udgifter, og det er der bestemt ikke behov for i øjeblikket, hverken i kommuner og amter eller på statens side.

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg vil stærkt opfordre Socialdemokratiet til at revidere sin holdning under indtryk af de fortræffelige svar, jeg nu vil sende til Folketingets Uddannelsesudvalg, og jeg vil også opfordre Socialdemokratiet til at ændre holdning i spørgsmålet om befordring, idet jeg til min forbløffelse hørte, at Socialdemokratiet også går imod det. Jeg gør opmærksom på, at ændringen ikke koster en rød øre. Den er forhandlet til ende med skoleorganisationerne. Det drejer sig ganske enkelt om, at vi befri kommunerne for det bureaukrati, det er at administrere de private skolars kørselsordning. Det drejer sig ikke om, at vi forbedrer denne kørselsordning, og det drejer sig i hvert fald ikke om, at de private skoler får en bedre ordning end de offentlige skoler. De private skolars kørselsordning er langt dårligere end de offentlige skolars. Nu har de private skoler på min opfordring accepteret, at de selv administrerer pengene – ja, de har ikke bare accepteret det, de er selv blevet glade for det og har nu bedt om det. Hvorfor i alverden skulle vi dog ikke give dem pengene på den måde, de helst vil have dem?

De tilbyder selv at overtage administrationen. Hvorfor skulle vi ikke gøre det? Kommunerne er dødtrette af den administration; hvorfor i alverden vil Socialdemokratiet så ikke acceptere, at skolerne selv overtager deres kørselsordninger? Det forstår jeg ikke.

Formanden:

Fru Pernille Forchhammer for en kort bemærkning, og derefter nærmer vi os nok udvalgsarbejdet.

(Kort bemærkning).

Pernille Forchhammer (S):

For at undervisningsministeren ikke behøver at gå ned og slå op i Folketings Tidende for at se, hvad jeg sagde i min ordførertale, vil jeg fortælle undervisningsministeren, at Socialdemokratiet sagde ja til den del af forslaget, der gik ud på at overflytte administrationen til staten, såfremt det foregik i samarbejde med de kommunale organisationer og de berørte organisationer i det hele taget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 63:

Forslag til folketingsbeslutning om søfolks skattefritagelse af krigsrisikotillæg.

Af Preben Møller Hansen (FK) m.fl.
(Fremsat 15/12 87).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Skatteministeren (Fogh Rasmussen):

Det beslutningsforslag, Fælles Kurs her har fremsat, drejer sig om skattefrihed for søfolks krigsrisikotillæg. Som det naturligtvis er Folketingets medlemmer bekendt, blev der den 17. december 1987 vedtaget en ændring af sømandsskatteoven, som netop giver skattefrihed for søfolks krigsrisikotillæg ved sejlads om bord på danske skibe i Den Persiske Golf.

Så vidt jeg husker – og jeg tror, det er ret sikkert – stemte partiet Fælles Kurs for denne lovgivning, men anførte under andenbehandlingen af lovforslaget bl.a., at man ønskede den geografiske afgrænsning i forslaget væk. Det vil altså sige, at der, uanset hvilket område der erklæres for krigszone, skal være skattefrihed for aftalte løntillæg i den anledning til søfolk om bord på danske skibe. Jeg går ud fra, at det er begrundelsen for, at Fælles Kurs har valgt at opretholde beslutningsforslaget, efter at lovforslaget blev vedtaget den 17. december sidste år.

Nu er det jo heldigvis sjældent, at et område erklæres for krigszone, og derfor er det regeringens opfattelse, at der ikke fremover vil være praktiske vanskeligheder forbundet med at give en lignende skattefrihed for krigsrisikotillæg for sejlads andre steder end i Den Persiske